

SCHIȚĂ BIOGRAFICĂ A COMPOZITORULUI A. MULEAR**BIOGRAPHICAL SKETCH OF THE COMPOSER A. MULEAR****DANIELA TROCINEL¹,**

doctorandă,

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

<https://orcid.org/0000-0002-5731-5332>

CZU 78.071.1(478)

DOI: <https://doi.org/10.55383/amtap.2022.1.14>

Compozitorul Alexandr Mulear s-a născut la 18 mai 1922 în orașul ucrainean Savran, regiunea Odessa, și a decedat la 17 iunie 1994 în Chișinău, Republica Moldova. Pe parcursul vieții s-a remarcat ca un talentat compozitor și muzician, un pedagog iscusit, și, nu în ultimul rând, ca un energic activist cultural. A. Mulear a lăsat moștenire lucrări care reușesc să se deosebească prin unicitate și claritate, bazate preponderent pe arta, tezaurul și melosul popular moldovenesc. Activitatea sa componistică poate fi divizată în trei perioade de creație: prima perioadă – anii 1949-1955, a doua perioadă – anii 1956-1970 și a treia, ultima – din 1971 până la sfârșitul vieții.

Cuvinte-cheie: A. Mulear, compozitor, Conservatorul de Stat, compoziție, pedagogie, creație camerală

The composer Alexandr Mulear was born on May 18, 1922 in the Ukrainian city of Savran, Odessa region, and died on June 17, 1994 in Chisinau, Republic of Moldova. Throughout his life he distinguished himself as a talented composer and musician, a skilled pedagogue, and last but not least as an energetic cultural activist. A. Mulear bequeathed works that manage to stand out by their uniqueness and clarity, based mainly on the Moldovan folk art, treasury and folk melodies. His composition activity can be divided into three periods: the first period of musical creativity (1949-1955), the second period (1956-1970), and the third, last period of creativity, from 1971 to the end of ofhis life.

Keywords: A.Mulear, composer, State Conservatoire, composition, pedagogy, chamber creation

Introducere

Compozitorul Alexandr Mulear s-a născut la 18 mai 1922 în orașul ucrainean Savran, regiunea Odessa, și a decedat la 17 iunie 1994 în Chișinău, Republica Moldova. Pe parcursul vieții s-a remarcat ca unul dintre cei mai prolifici reprezentanți ai componisticii muzicale chișinăuiene, un muzician polivalent, compozitor, viorist, pedagog iscusit și, nu în ultimul rând, ca un energic activist cultural. Unele informații de caracter biografic despre viața și creația compozitorului A. Mulear conțin ediții enciclopedice și lexicografice [1-6], însă aceste surse necesită o completare și aprofundare în baza documentară și analitică.

Muzicianul provine din familia unui meșteșugar evreu – Boris Mulear, care a fost zugrav de profesie, dar, în același timp, pe lângă ocupația de bază, cânta la vioară la nenumărate nunți evreiești și diverse serbări locale. Tatăl compozitorului nu a primit studii muzicale pentru a putea cânta la un instrument, fiind mai mult o persoană autodidactă. Despre mama sa nu s-au scris prea multe, doar că aceasta s-a ocupat de educația fiilor și de treburile casnice.

Copilăria și primii pași în muzică

Conform autobiografiei compozitorului semnată la data de 15 decembrie 1959, din dosarul personal [7] găsit în fondul arhivei Uniunii Compozitorilor (RSSM) (în prezent se păstrează la Arhiva Organizațiilor Social-politice a Republicii Moldova), notăm că în anul 1929 Alexandr Mulear se înmatriculează la școala medie din orașelul natal. Ulterior, în anii 1935 împreună cu întreaga familie se mută cu traiul în orașul Tiraspol (RASS Moldovenească), unde tatăl său se angajează în taraful lui Gheorghe Murga (1876-1941).

Tatăla transmis dragostea și pasiunea pentru muzică celor doi fii ai săi – Șiko (Alexandr) și Fima, ambii devenind violoniști. Respectiv, din iunie 1937 până în august 1940 Alexandr va activa în calitate de violonist în cadrul Orchestrei Simfonice Moldovenești de Stat din orașul Tiraspol.

1 E-mail: daniela1994@list.ru

În perioada anilor 1939-1940 A. Mulear a finalizat Școala medie nr. 2 și, concomitent, Școala muzicală din Tiraspol în clasa lui Grigori Isakovici Gherșfeld (1883-1966), muzician, compozitor și pedagog. Menționăm faptul că în clasa profesorului G. Gherșfeld în același an absolvete și Zinovii Stolear (1924-2014), muzicolog, critic muzical și publicist.

Conform relatărilor din cartea *Люди и время: Композиторы-евреи в музыкальной культуре Молдовы (30-80-е годы XX века)*, semnată de Z. Stolear, deducem ideea că cei doi au devenit foarte apropiați în timpul studiilor, având interese și activități comune. „În afară de lecții conform programului academic, noi interpretăm în cadrul unisonului de violoniști Uvertura din opera *Nunta lui Figaro* de Mozart, *Perpetuum Mobile* al lui Bohm și alte lucrări. Profesorul nostru ne-a învățat nu doar să cântăm la vioară, dar și notația muzicală, elemente ale teoriei muzicale, a încurajat în orice mod posibil pasiunea de a cânta la auz, improvizând propriile melodii. Probabil că atunci s-a ivit talentul lui A. Mulear pentru compoziție” (traducerea citatului ne aparține – n.n.) [8 p. 114].

Anii de studenție și începutul carierei muzicale

Tot în autobiografie compozitorul notează că, după perioada de eliberare a Basarabiei, a fost admis la studii în cadrul Conservatorului de Stat din Chișinău, unde urma să învețe în clasa de compoziție și vioară (din septembrie 1940 până în iunie 1941). Însă, odată cu începerea celui de-al Doilea Război Mondial, a fost nevoit să întrerupă cursurile. Acest eveniment l-a marcat pe tânărul student nu doar moral, dar și fizic, fiind grav rănit în urma bombardamentului din 24 iunie, unde a suferit o fractură la clavicula stângă. Urmează o perioadă grea și dificilă, despre care A. Mulear a preferat să nu povestească. Astfel, din toamna anului 1941 până pe 20 martie 1944 compozitorul a fost încarcerat împreună cu familia sa în lagărele de concentrare-ghetou din Savran, Obodivka și Berșad din RSS Ucraineană. Chiar dacă zilnic a fost pus la muncă neagră, unica sa alinare a rămas vioara familiei, grație căreia a reușit să-și mențină flexibilitatea mâinilor și să continue exersarea la instrument.

În anul 1944, când au fost eliberate regiunile sudice din Ucraina, A. Mulear ajunge în orașul Odessa și se angajează pe post de violonist (artist de orchestră) în cadrul Teatrului Național Academic de Operă și Balet. Dar, din cauza unor anumite împrejurări nefavorabile, la 18 august 1945 este nevoit să se reîntoarcă în Tiraspol. Se angajează în funcție de șef al Secției de învățământ și profesor de obiecte teoretice la Școala de muzică pentru copii din oraș, unde activează până în septembrie 1948, lecțiile de compoziție căpătând un caracter amator. În același an este primit în calitate de candidat în cadrul Uniunii Compozitorilor Sovietici din RSSM și tot atunci revine la studiile din cadrul Conservatorului. Tânărul student începe lecțiile de compoziție în clasa compozitorului Ștefan Neaga, iar mai târziu va studia în clasa profesorilor L. Gurov și S. Lobel.

Anii de studenție ai compozitorului la Conservator sunt promotori în sfera componisticii, deoarece apar primele lucrări muzicale profesioniste. Respectiv, aceasta poate fi considerată **prima perioadă de creație** sau de debut (anii 1949-1955).

Această etapă este una de studiu, de cercetare și formare profesională, fiind marcată de apariția primelor opusuri realizate de sine stătător, cât și sub îndrumarea profesorilor săi. Puținele lucrări scrise în perioada incipientă reușesc, totuși, să demonstreze *varietatea largă de genuri* utilizată de compozitor, cât și diversificarea componentelor instrumentale și vocale. Totodată, putem observa tendința compozitorului spre căutarea propriului stil, precum și a genurilor potrivite personalității sale. Printre cele mai semnificative se evidențiază *Rondo moldovenesc* pentru vioară și pian și *Cvartetul de coarde*.

De asemenea, în palmaresul tânărului compozitor apar creații în stil eroico-patriotic. Printre ele se evidențiază *Piesa despre Boris Glavan* pentru bariton și pian, care reflectă într-un mod subtil intonațiile doinei, și *Cântec despre Zoia Kosmodemiaskaya* pentru solist și cor, care se apropie de genul baladei eroice.

Printre lucrările de debut ale lui A. Mulear se enumeră și cele scrise pe versurile poetului și dramaturgului L. Corneanu, remarcându-se *Cântec de pahar* și *Cântecul basarabeanului*, care oglindește sentimentele țaranului moldovean eliberat de subjugarea boierilor devenind ulterior un cetățean sovietic liber.

Lista este continuată de piesa *Măi scripcare, măi cobzare*, care ne profilează imaginea lăutarului de la sat. Linia melodică a lucrării derivă din juxtapunerea a două stări contrare – pe de o parte, sentimentul de tristețe, iar pe de alta – voia bună și bucuria de a trăi, caracterizând astfel diferența dintre ziua grea și anevoioasă de ieri a cobzarului de cea veselă și plină de viață de astăzi. Un alt element distinctiv al acestei piese constă în faptul că melodia este scăldată în intonații populare, iar în partida pianului se pot auzi ușor imitațiile cântecului ciobănesc.

O altă compoziție distinctivă acestei perioade este Poemul pentru cor a cappella *Sub steagul păcii*, versuri de V. Roșca, scris în anul 1951. Prin melodia care sună înălțător și cheamă oamenii să lupte pentru pace compozitorul reamintește de acei oameni-eroi care și-au jertfit viața pentru liniștea poporului.

O altă compoziție care a câștigat un loc proeminent în portofoliul compozitorului A. Mulear este *Rondo-scherzo* pentru vioară și pian scris în anul 1951. Se caracterizează ca o piesă de virtuozitate în factura căreia sunt utilizate într-un mod variat posibilitățile tehnice și melodice ale instrumentului solo.

Pe lângă activitatea componistică, la 17 iunie 1952 A. Mulear reușește să adere în calitate de membru la Uniunea Compozitorilor Sovietici din RSSM, confirmând astfel nivelul profesional al creațiilor sale pe care le-a prezentat și anume:

1. *Cvartetul de coarde în 3 părți* (partitura).
2. *Rondo moldovenesc* pentru vioară și pian.
3. *Sub steagul păcii* – poem coral pentru cor mixt a cappella, pe versuri de V. Roșca (partitura).
4. *Măi scripcare, măi cobzare* – piesă pentru voce și pian pe versuri de L. Corneanu (lucrare tipărită).
5. *Marșul luptătorilor pentru pace* – piesă pentru solist, cor și pian pe versuri de A. Luchianov (lucrare tipărită) [7].

În următorul an (1953) A. Mulear compune *Rapsodia pe teme moldovenești* pentru orchestra populară, în care utilizează particularitățile timbrale ale orchestrei moldovenești. Tot în aceeași perioadă scrie și *Humoresca* pentru pian, care se remarcă printr-o construcție melodică originală și plină de prospețime.

Perioada maturității

În anul 1955 A. Mulear finalizează Conservatorul de Stat din Chișinău „G. Musicescu”, în clasa profesorului L. Gurov, iar pentru examenul de absolvire prezintă una dintre cele mai semnificative lucrări ale sale – Poemul simfonic *Haiducii*. La baza subiectului acestei lucrări stau evenimentele istorice din trecut și anume: lupta eroică a haiducilor – fii curajoși și neînfricați ai poporului moldav – împotriva ocupanților turci și a boierilor-feudali.

Următorii ani (1956-1970) constituie **a doua perioadă de creație** în biografia compozitorului. În această perioadă A. Mulear se dedică în mare parte pedagogiei, angajându-se în calitate de profesor de obiecte muzical-teoretice la Școala muzicală Nr.1 din Chișinău (în prezent Școala de Arte „Valeriu Poileakov”), dar, în același timp, se aprofundează în perfecționarea educației muzicale proprii. De altfel, fiind o personalitate multilateral dezvoltată, se delectează și cu literatură variată, începând de la reviste până la cărți evreiești, istorice și filosofice.

Această etapă se evidențiază prin manifestarea interesului față de experimentul componistic și prin atingerea unui înalt nivel de măiestrie. În aceeași ordine de idei constatăm faptul că opusurile compuse în perioada nominalizată demonstrează predilecția compozitorului spre genul muzicii vocale și corale trasat de tematica biruinței binelui asupra răului, a poporului asuprit și a eroilor poporului moldav. Cu toate acestea, autorul se adresează și muzicii instrumentale.

Respectiv, în perioada anilor 1956-1970 în portofoliul de creație a compozitorului apar noi lucrări, care descriu talentul, profesionalismul, dar și experiența componistică acumulată de-a lungul timpului. Interesul maestrului A. Mulear se axează spre compunerea unor lucrări de formă mai amplă, unde va putea aborda unele idei și viziuni de ordin creativ, dar și tehnic. Printre acestea se remarcă *Uvertura Festivă* pentru orchestra simfonică, *Rapsodia* pentru orchestra de estradă, ciclul de Șase miniaturi pentru vioară și pian și alte compoziții instrumentale și vocale.

Una dintre cele mai revelatoare creații ale perioadei nominalizate este Baletul pentru copii *Făt-Frumos* (numele eroului principal), după libretul semnat de A. Smolin. Asupra acestei lucrări compozitorul Mulear a lucrat asiduu în perioada anilor 1958-1959. Ideea principală a lucrării descrie fapta eroică săvârșită de către erou în numele triumfului binelui.

Muzica baletului este expresivă, emoțională și plăcută, dublată în mare parte de paleta coloritului melodiilor naționale moldovenești. Compozitorul folosește cu iscusință leitmotivele care definesc personajele principale și dau un ritm viu și trepidant dezvoltării dramatice. Spre exemplu, tema muzicală a eroului Făt-Frumos este eroică și plină de strălucire, iar tema eroinei Ileana-Cosânzeana este lirică și se prezintă ca un motiv muzical de doliu al celor care tânjesc după casă și locurile natale.

În vara anului 1959 Baletul *Făt-Frumosa* fost pus în scenă în parteneriat cu Departamentul de coregrafie al Colegiului de Muzică „Șt. Neaga” și cu ajutorul Cercului coregrafic de la Casa pionerilor din Chișinău. Spectacolul a avut un mare succes și ulterior a fost introdus în programul Decadei artei și literaturii moldovenești de la Moscova. Tot atunci Compania Moldova-Film a realizat filmul-poveste *Făt-Frumos* după scenariul semnat de A. Smolin și muzica de A. Mulear.

Începând cu anul 1960, A. Mulear lucrează asupra unei alte compoziții de o valoare notabilă și importantă atât pentru portofoliul componistic personal cât și pentru promovarea și dezvoltarea muzicii naționale – Poemul simfonic *Codrii*. Subiectul abordat în această lucrare povestește despre lupta fiilor iubitori de libertate ai poporului moldovenesc împotriva robitorilor. Asupra acestei teme compozitorul a mai apelat și anterior, ea fiind întruchipată în Poemul simfonic *Haiducii*, dar și în muzica dramei *Fiii codrului*, montată pe scena Teatrului Muzical-Dramatic de Stat.

Ultimii ani de activitate

Întrucât interesul compozitorului tinde să se dezvolte și să se remarce în aria genurilor mai ample, A. Mulear își planifică să compună două lucrări monumentale – o operă cu caracter eroico-istoric și un balet pe temă contemporană.

Activitatea creativă prodigioasă pe care o desfășoară îi aduce compozitorului în palmares două *Diplome de onoare* oferite de către Prezidiul Sovietului Suprem al RSS Moldovenești la 11 august 1960 și 1 noiembrie 1967 [7].

Începând cu anul 1971 până la sfârșitul vieții, se remarcă **a treia perioadă de creație** în portofoliul compozitorului. A. Mulear părăsește tărâmul pedagogic și își îndreaptă interesul spre domeniul compoziției și al creativității, devenind autorul unui număr impresionant de lucrări muzicale de diferite forme și genuri, de la piese vocal-instrumentale până la lucrări de forme ample. Printre cele mai reprezentative opusuri se enumeră: *Poemul despre Partidul lui Lenin*, *Suite* №1, №2 și №3 pentru cvartetul de coarde, *Poemul simfonic Tatarbunar* pentru orchestra simfonică mare, *Sonata* pentru pian și altele.

Pentru măiestrie componistică înaltă, merite deosebite și activitate rodnică în domeniul componisticii autohtone la 21 mai 1982 compozitorului A. Muleari s-a conferit titlul onorific *Lucrător emerit al culturii din RSSM*. Ulterior, la 13 aprilie 1990, Uniunea Compozitorilor (RSSM) înaintează o cerere prin care solicită pentru compozitor un alt titlu onorific – *Om (Artist) emerit în artă al RSSM*, însă la 25 iunie 1990 primește răspuns negativ, deoarece în regulamentul privind acordarea titlurilor onorifice din RSSM se stipulează faptul că nu se poate oferi același titlu de două ori [7].

Concluzii

În concluzie, menționăm faptul că A. Mulear a fost un compozitor care s-a implicat integral în activitățile și manifestațiile muzicale publice. Ocupând în repetate rânduri posturi semnificative în cadrul instituțiilor de învățământ artistic, și-a demonstrat simpatia și atașamentul față de cultura muzicală autohtonă, în special, dar și față de viața culturală moldovenească, în general, întreaga sa viață dedicând-o creării unor lucrări destoinice și unice.

Creația compozitorului A. Mulear oferă motive pentru a afirma că muzica sa este caracterizată de trăsăturile unui stil individual ce se deosebește prin unicitatea și claritatea limbajului muzical, bazat pe tezaurul, arta și melosul popular moldovenesc. Aspirația către utilizarea tehnicilor polifonice, căutarea conținutului ideologic, abilitățile de compunere înalte și simțul spiritului modern sunt calitățile cele mai esențiale ale muzicii lui A. Mulear. Opera sa este inseparabilă de Moldova, de istoria, obiceiurile și ritualurile poporului moldav. Acum, probabil, a venit timpul de a oferi creației muzicale a compozitorului, care a obținut înalte aprecieri din partea colegilor de breaslă, și o atenție spoită din partea muzicologilor, inițiind o cercetare profundă în domeniu.

Referințe bibliografice

1. Alexandr (Șico) Mulear. In: *Compozitori și muzicologi din Moldova: lexicon biobibliografic*. Alcăt. G. Ceaicovschi-Mereșanu. Chișinău: Universitas, 1992, pp. 60–63.
2. CEAICOVSCHI-MEREȘANU, G. Mulear Aleksandr. In: *Literatura și arta Moldovei: encicl. în 2 vol.* Chișinău, 1986, vol. 2, p. 67.
3. МУЛЯР А. Б. В. *Композиторы Молдавской ССР*. Кишинев, 1956.
4. *Композиторы Молдавской ССР*. Москва: Сов. композитор, 1960.
5. МУЛЯР Александр. В. *Композиторы Советской Молдавии*. Кишинев: Картя молдовеняскэ, 1967.
6. *Композиторы и музыковеды Молдавии: библиогр. справ.* [Сост. В.М. Дегтярев]. Кишинев: Тимпул, 1979.
7. *Личное дело Муляра Александра Борисовича*, СК МССР, 1952. AOSP a RM. F. 2941. Nr. 3.
8. СТОЛЯР, З. *Люди и время: Композиторы-евреи в музыкальной культуре Молдовы (30–80-е годы XX века)*. Chișinău: s. n., 2003. ISBN 9975-932-33-9.